

G E L D R I A E T

quatuor: *Harderwicum, Elburgum, Wageninga, Hattumum.* Præfecturæ majores duæ sunt: *Velavia, & Velavię fimbria.* Minores totidem, *Oldebroeck & Neybroeck.* Præfecturæ Villarum hæreditariæ cum imperio criminali itidem duæ, *Dorenweert, Rosendael:* totidemque cum imperio civili, *Scherpenzeel & Heuvelaken.*

*Regimen
Vetus.*

Gelriam post tempora Caroli Magni rexere, primum hæreditarii Advocati, sive Tutores: deinde Comites, hinc Principes: tandem, excusso Hispani jugo, Propriuncipes. Comitum titulus & gubernatio originem sumpsit ab Ottone Comite Nassavio, anno 1079; Ducum à Rheinholdo II, anno 1339; Principum à Carolo Burgundo, anno 1472; Sed ipso defuncto unica tantum filia Maria superstitite, quæ Maximiliano nupsit, Ordines Gelriæ Carolum Egmondanum Adolphi F. Arnoldi N. è Gallia revocatum anno 1492, in Gelriæ Ducem & Zutphaniam comitem inaugurarunt. Huic super provinciæ jure, ab Imperatore Carolo V Philippi Burgundi F. Maximiliani & Mariæ nepote controversia fuit mota: quæ tandem inter eos per tractatum Gorcomiæ anno 1529, & tractatum Graviæ anno 36 transacta est, ea conditione, ut, si Carolus Egmondanus sine legitima sobole decederet, hæreditio ad Carolum Cæsarem ex vetere jure reverteretur. Sed ipso adhuc superstitite ac consentiente Guilielmus Clivensium princeps ab Ordinibus ascitus & inauguratus fuit. Carolo deinde Egmondano anno 39 Cal. Augusti sine legitimis liberis vita functo, orta est contentio inter Cæsarem, Lotharingiæ principem, Caroli ex sorore nepotem, ac Clivensem. Allegabat Cæsar venditiones, cessiones, renunciaciones, atque investituras sibi suisque majoribus factas: insuper si quid in hanc ditionem Guilielmo Gerardi principis filio juris competiisset, sibi atque imperio id commissum, primum quidem ob non desideratam investituræ renovationem, deinde quia sine prole mascula vel agnatis, filia duntaxat relicta, Guilielmus decessisset. Lotharingus à Carolo hæreditariam in hanc ditionem successionem sibi delatam asserebat, idque jus ex conventibus quibusdam juvare nitentur. Clivensis contra scripto in Comitibus Francofurtensibus exhibito per legatos explicabat, quo jure Gelriam possideret, se tanquam verum & legitimum hæredem, matre Maria Guilielmi filia sua jura sibi cedente, ditionis possessore Carolo principe atque Ordinibus volentibus ac consentientibus, nec vi, nec clam, nec precario possidere cœpisse. repetebat suorum majorum jura, investituram ab Imperatore Sigismundo post obitum Rheinholdi Adolpho principi concessam, subjectionis eidem Sacramentum ab Ordinibus præstitum, sententiam ab Imperatore atque imperii ordinibus pro Adolpho adversus Arnol-

dum ditionis occupatorem prolatam. ab Adolpho sine liberis mortuo in Gerhardum fratris f. ab hoc in filium Guilielmum: atque inde in illius filiam unicam Mariam suam matrem, successionis jura derivabat. Verum Clivensi frustra orante, ut Imperii ordines apud Cæsarem intercederent, suamque ipsi causam commendarent, Cæsar magnis copiis ex Italia descendens eo Clivensem adduxit, ut in castris ad Venloum, supplex à se veniam peteret, & quicquid in Gelriam ac Zutphaniam juris prætendebat, renunciaret, subditisque fidem sibi datam remitteret. Atque hinc Cæsar, ejusque filius Philippus Hispaniæ Rex per propriuncipes Gelriam gubernarunt, ad annum usque 1580, quo provincia hæc ejurato Hispanorum rege, solius Propriuncipis ac Senatus provincialis, Ordinum suffragiis electi, atque ipsorum Ordinum imperium cœpit cognoscere.

Ad Ordines quod attinet, tribus illi membris constabant. Baronibus, Equitibus ac ministerialibus paganis Principis, denique civitatibus atque oppidis. Sub Principibus semper primi inter illos fuere Barones quatuor, videlicet Bronchorsticus, Bergensis, Barensis, & Wiffius. Alterum membrum constituerunt Principis equites, ac ministeriales pagani, quorum olim non ita definitus erat numerus, quippe qui pro temporum ratione atque arbitrio Principum solet mutari, augeri, minuique. Deinde autem certæ eorum familiæ in hoc ordine recenserunt cœperunt. tandem etiam isti ordini adscriptæ sunt aliæ aliquot optimatum urbanorum atque extraneorum familiæ. Tertium membrum civitates atque oppida constituunt. Ex his componitur Respublica Gelrorum: in qua singuli communi Principis imperio Ordinumque in suis partibus cognitioni subditi fuere, & ipse Ordinum Princeps publicis legibus ac juri obnoxius fuit. ut universi Reip. unius speciem ex uno atque optimatibus mixtam exhiberent. Quatuor primariæ civitates, olim præcipuæ dignationis & autoritatis, ac veluti arces & columina fuere tuendæ libertatis publicæ, instarque tribunorum plebis suo patrocinio reliqua oppida ac agrarios contra Principum attentata & injurias defendebant. Hodie supremum totius Provinciæ regimen est penes Ordines, qui nunc è duabus classibus tantum constant, Nobilibus nimirum, qui veteri consuetudine jus suffragii habent, & consuetum jusjurandum de tuenda libertate præstare non abnuunt: & urbium deputatis. Hos autem convocandi, cum opus est, Propriuncipi ac Senatui provinciali jus est.

*Ordines
Gelriæ.*

*Hodiernum
regimen.*

Provincia hæc aëre ut plurimum fruitur puro ac salubri: solo est fertili, & frugum omnis generis feraci: nec non pascuis diviti: unde ingentes pecorum greges alit, & armenta quoque; è Dania & Fri-

Aëris ratio.